

การดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาในข้อต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและบริการ งานความสัมพันธ์กับชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานทั้ง 5 ประเภทในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตศึกษา 3 คือโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสงขลา ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และจังหวัดพัทลุง รวม 5 จังหวัด มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2518 ทั้งสิ้น 64 โรงเรียน

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร

เนื่องจากโรงเรียนที่ใช้เป็นประชากรในการวิจัยมีเป็นจำนวนมาก การวิจัยเรื่องนี้จึงได้ถือเอาจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มมาประมาณร้อยละ 60 ของจังหวัดในเขตศึกษา 3 เลือกจังหวัดโดยใช้วิธี Simple Random Sampling โดยวิธีการางสุ่ม ได้กำหนดหมายเลขลงในชื่อจังหวัดที่เป็นกลุ่มประชากร แล้วสุ่มหมายเลขจากตารางสุ่ม ได้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร สงขลา และนครศรีธรรมราช

เมื่อได้จังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเช่นเดียวกับสุ่มตัวอย่างจังหวัด มาใช้กับวิธีการสุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยถือเอาร้อยละ 50 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของแต่ละจังหวัด จากการสุ่มได้โรงเรียนเป็นตัวอย่างประชากร ดังนี้

จังหวัดสงขลา มีโรงเรียนมัธยมทั้งสิ้นในปีการศึกษา 2518 จำนวน 12 โรงเรียน คัดออก 1 โรงเรียน เพราะเป็นโรงเรียนเปิดใหม่ยังไม่ครบชั้น (คือเปิดสอนไม่ถึงชั้น มศ.3) คงเหลือ 11 โรงเรียน ได้สุ่มมาเพื่อการวิจัยครั้งนี้ 6 โรงเรียนดังนี้

1. โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ	สังกัดจังหวัด
2. โรงเรียนวรรณารัตน์เฉลิม	สังกัดจังหวัด
3. โรงเรียนหาคีใหญ่	อำเภอหาคีใหญ่
4. โรงเรียนสะเคา	อำเภอสะเคา
5. โรงเรียนรัศมี	อำเภอรังษี
6. โรงเรียนระโนด	อำเภอรโนด

จังหวัดชุมพร มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2518 รวมทั้งสิ้น 9 โรงเรียน ได้สุ่มตัวอย่างมาเพื่อการวิจัย 5 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนศรีราษฎร์	สังกัดจังหวัด
2. โรงเรียนสตรีชุมพร	สังกัดจังหวัด
3. โรงเรียนสวนศรีวิทยา	อำเภอหลังสวน
4. โรงเรียนสวีวิทยา	อำเภอสวี
5. โรงเรียนท่าแซะรัชดาภิเษก	อำเภอท่าแซะ

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2518 รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 โรงเรียน ได้ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย 10 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้

1. โรงเรียนเบญจมราชูทิศ	สังกัดจังหวัด
2. โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช	สังกัดจังหวัด
3. โรงเรียนปากพนัง	อำเภอปากพนัง

4. โรงเรียนสตรีปากพนัง	อำเภอปากพนัง
5. โรงเรียนทุ่งสง	อำเภอทุ่งสง
6. โรงเรียนสตรีทุ่งสง	อำเภอทุ่งสง
7. โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์	อำเภอหัวไทร
8. โรงเรียนเชียรใหญ่	อำเภอเชียรใหญ่
9. โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก	อำเภอฉวาง
10. โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร	อำเภอชะอวด

รวมโรงเรียนที่สุ่มมาเพื่อทำการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 21 โรงเรียน และในจำนวน 21 โรงเรียนนี้ ได้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกเป็นผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน (ผู้บริหาร รวมทั้งผู้บริหารนอกโรงเรียน เช่น ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ) ใ้จัดส่งแบบสอบถามให้ตอบตามจำนวนดังนี้

1. ผู้บริหาร   ตอบแบบสอบถาม   ร้อยละ 100
2. นักวิชาการ   ตอบแบบสอบถาม   ร้อยละ 25 ของแต่ละโรงเรียน
3. ประชาชน   ตอบแบบสอบถาม   โรงเรียนละ 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถามได้ยึดหลักงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารธุรการ การเงินและบริการ งานบริหารเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร และเอกสารการวิจัย การสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา และอาศัยประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งเป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเวลา 9 ปี เป็นผู้บริหารโรงเรียน 9 ปี และประสบการณ์ของคณะผู้วิจัยอีก 12 คน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่อยู่ในวงการศึกษามาก่อน เช่น ศึกษาธิการอำเภอ ครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้ ได้ทำการวิจัยเป็นโครงการทั่วประเทศ คณะผู้วิจัยมีทั้งหมด 13 คน แบ่งการวิจัยคนละ 1 เขตการศึกษา ซึ่งมี 12 เขต รวมทั้งผู้ทำการวิจัยในส่วนกลาง 1 คน จึงรวมเป็น 1 เขต ได้ร่วมกันสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. แบ่งงานบริหารโรงเรียนออกเป็น 5 งาน แต่ละงาน ใ้มอบให้ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบสร้างแบบสอบถาม งานละไม่ต่ำกว่า 2 คน
2. เมื่อสร้างแบบสอบถามของแต่ละงานแล้ว คณะผู้วิจัยทั้งหมดได้นำร่างแบบสอบถาม เข้าที่ประชุมคณะผู้วิจัย เพื่อปรับปรุงแก้ไข และสรุปเป็นแบบสอบถามของคณะผู้วิจัย
3. ได้นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อตรวจแก้ไขและแนะนำข้อบกพร่อง
4. คณะผู้วิจัยได้นำร่างฉบับที่อาจารย์ผู้ควบคุมช่วยแก้ไข มาปรับปรุงใหม่โดยให้เป็นไปตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย
5. ได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมแล้วนี้ พิมพ์เป็นเล่ม นำไปทดลองใช้ (pre-test) กับโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งโรงเรียนในส่วนกลางและโรงเรียนในส่วนภูมิภาค จำนวน 5 โรงเรียน และผู้บริหารนอกโรงเรียนที่จังหวัดนครปฐม และกรุงเทพมหานคร
6. คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้ (pre-test) แล้ว เสนออาจารย์ ดร.ภิญโญ สารทร, คณบดีคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา ทำการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง และได้ทำการแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจึงนำไปใช้จริง

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นทั้งแบบ ประเมินค่า (rating scale) แบบปลายเปิด (open end) และแบบเติมคำเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี

แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เช่น เพศ ตำแหน่ง วุฒิ ฯลฯ เป็นต้น

แบบสอบถามของตอนที่ 1 ที่เกี่ยวกับงานบริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

ก. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร มีจำนวน 65 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	17	ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	15	ข้อ
3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน	12	ข้อ
4. งานบริหารด้านธุรการ การเงินและบริการ	10	ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	11	ข้อ

ข. แบบสอบถามสำหรับนักวิชาการ มีจำนวน 62 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	17	ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	9	ข้อ
3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน	18	ข้อ
4. งานบริหารด้านธุรการ การเงินและบริการ	7	ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	11	ข้อ

ค. แบบสอบถามสำหรับประชาชน มีจำนวน 47 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	10	ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	5	ข้อ
3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน	12	ข้อ
4. งานบริหารด้านธุรการ การเงินและบริการ	6	ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	14	ข้อ

คณะผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญของงานแตกต่างกัน จึงกำหนดข้อไม่เท่ากันทุกงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยทั้ง 13 คน ได้เข้าพบอธิบดีกรมสามัญศึกษา (นายสมาน แสงมณี) และผู้อำนวยการกองการมัธยม (นายประยุทธ์ ทหารแก้ว) ได้เรียนถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ให้ทราบ และขอความกรุณาจากกรม กอง ให้สนับสนุน โดยกองการมัธยม

ศึกษา ใ้ค้ ออกหนังสือ นำเพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน และผู้บริหารที่อยู่ภายนอก
โรงเรียนทั่วราชอาณาจักร ประกอบกับผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนมาเป็นเวลา 9 ปี และ
ใ้ค้ ออกไปส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ใ้ค้ พบปะผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร
ตลอดจนพบผู้บริหารนอกโรงเรียน เช่น ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ โดยใช้
เวลาออกสนามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ไม่น้อยกว่า 20 วัน ใ้ค้ พบผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียน
และศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัด โดยใ้ค้ ออกภาคสนามเมื่อเดือน มกราคม 2519 เกือบ
ตลอดเดือน จึงทำให้ใ้ค้ ได้รับความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ทำให้ทราบ
ปัญหา ใ้ค้ พบเห็นสภาพโรงเรียนมัธยมในเขตศึกษา 3 เกือบทุกโรงเรียนในจำนวน 21
โรงเรียน ใ้ค้ ส่งเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการ ตลอดจนนักเรียน ใ้ค้
เป็นจำนวนมาก ทำให้ใ้ค้ มีความมั่นใจว่าข้อมูลที่ใ้ค้ ใ้ค้ มา เป็นข้อมูลที่แท้จริง และใ้ค้ ใ้ค้ มั่น
ใ้ค้ สูงสำหรับการวิจัยครั้งนี้ รายละเอียดแบบสอบถามที่ใ้ค้ ส่งและรวบรวมใ้ค้ ใ้ค้ แสดงไว้
ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวนแบบสอบถามแยกตามประเภท

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหารในโรงเรียน	63	60	95.64
ผู้บริหารนอกโรงเรียน	40	37	92.50
นักวิชาการ	330	296	90.30
ประชาชน	215	189	87.90
รวม	648	582	90.15

การเสนอข้อมูล

การเสนอข้อมูลแบ่งการเสนอออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ประเภทคือ

ผู้บริหารการศึกษา

นักวิชาการ

ประชาชน

จะเสนอข้อมูลโดยแยกเป็น จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ตามเพศ วุฒิทางการศึกษา อาชีพ ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม และจะเสนอข้อมูลที่เกี่ยวกับ ประเภท ขนาดของ โรงเรียนด้วย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งการเสนอเป็น 3 ประเภทคือ

2.1 เสนอโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จากเอกสาร ของโรงเรียน จากการสังเกต และสัมภาษณ์ของผู้วิจัย

2.2 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 5 งาน อัน ได้แก่ งานบริหารค่านักวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหาร ชุรการ การเงินและบริการ งานเกี่ยวกับชุมชน ตามความคิดเห็นของประชากรทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชน โดยเสนอเป็นตาราง ความถี่จำนวน และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งอธิบายประกอบตาราง และหาค่าเฉลี่ยของงาน แต่ละประเภทเปรียบเทียบกัน

2.3 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานทั้ง 5 ประเภท จากการตอบแบบสอบถาม และจากการ สัมภาษณ์ของผู้วิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละของความถี่ของคำถามแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน โดยแยกเป็นตารางคำตอบของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ออกต่างหากจากกัน ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ของทั้งหมด}}$$

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) ของแต่ละประเภทของงานเปรียบเทียบกัน โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{\sum f}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = Mean

$$\sum fx = \text{ผลรวมของความถี่คูณค่าคะแนน}$$

$$\sum f = \text{จำนวนผลรวมความถี่}$$

3. เกณฑ์พิจารณาค่าคะแนน

มากที่สุด	5
มาก	4
น้อย	3
น้อยที่สุด	2
ไม่เคย	1